

3 MART ÖĞRETİM BİRLİĞİ

Mustafa Gazalçı

ÖĞRETİM BİRLİĞİ NEDİR:

- .Eğitim ve öğretimin dinsel etkilerden uzak, bilimsel bir bütünlük içerisinde yapılmasıdır.
- . Ders programlarının, ders ve yardımcı kitapların pozitif bir anlayışla, bilimsel olarak hazırlanmasıdır.
- . Eğitim yöneticilerinin laik eğitime, öğretim birliğine içtenlikle inanmasıdır.
- . Okulların fiziki yapılarının, ders araç ve gereçlerinin bilime uygun sağlıklı olmasıdır.
- . Okul öncesinden üniversiteye, yaygın eğitime bilimsel bir bütünlüğün bulunmasıdır.

ÖĞRETİM BİRLİĞİNİN YASALAŞMASI:

Laik Türkiye Cumhuriyetinin ta başından beri eğitimdeki en temel dayanağı eğitimin ulusal, bilimsel olma anlayışıdır. Bu da öğretim birliği ile sağlanmıştır.

Bundan 85 yıl önce 3 Mart 1924'te TBMM'de toplum, devlet ve eğitim düzeninde köklü değişiklikler yapan 3 temel devrim yasası ardı ardına kabul edildi.

Cumhuriyetin duyurulmasından hemen 4 ay sonra kabul edilen bu devrim yasalarıyla; 429 Sayılı Din ve Vakıf (Şeriye ve Evkaf) Bankalığı kapatılarak devlet ve toplumun tüm kesimlerinde dünya işleri ile din birbirinden ayrıldı.

430 Sayılı Öğretim Birliği Yasasıyla da (Tevhid-i Tedrisat) eğitim sistemi dinsel etkilerden kurtarıldı, okullar Milli Eğitim Bakanlığı'na (MEB) bağlandı.

431 Sayılı Yasayla Hilafet kaldırıldı.

Öğretim Birliği yasasına uymayan, dinsel simgeleri ısrarla bulunduran yabancı okullar kapatıldı. Merzifon'da bir ABD okulu, İzmir'de bir Fransız okulu kapatılan okullar arasındaydı.

Bilindiği gibi Osmanlıda 18. yüzyıldan sonra vakıflara bağlı dinsel okullar yanında din etkisinden uzak yeni okullar açılmaya başlandı. İkili bir eğitim vardır.

Ziya Gökalp, İttihat ve Terakki partisinin son kongresinde (1916) bu ikiliği açıkça dile getirmiştir:

“ Memleketimizde 2 bakanlık var ki birbiriyle işbirliği yapmadan eğitimle uğraşıyorlar. Eğitim ve Evkaf Bakanlıkları. Oysa idarede ve eğitimdeki birlik ilkeleri Evkaf Bakanlığının kendine has okullarının olmasına manidir. Evkaf'ın idaresindeki okulları teftiş ve denetlemeye imkan yoktur. Çünkü devlet örgütü Eğitim Bakanlığına bu yetkiyi vermemiştir. (1)

Bu ikiliği kaldırmak, bütün okullarda öğretim birliğini sağlamak Cumhuriyetle birlikte olmuştur.

CUMHURİYETİ KURANLAR İÇİN TEK YOL BİLİM

Atatürk ve arkadaşları eğitimin bir toplumun varlık ve yokluk sorunu olduğu bilirler. Daha kurtuluş savaşı sırasında ülkenin eğitiminin ulusal, bilimsel olacağını vurgularlar.

16 Temmuz 1921'de Ankara'da yapılan ilk eğitim kurultayında Atatürk;

“...şimdiye dek sürüp gelen okuma ve yetiştirme yanlışlarının ulusumuzun gerileme nedenlerinden biri olduğu kanısındayım. Onun için bir ulusal eğitim izlencesinden söz ederken uydurmalardan, yaradılışımıza hiç de uymayan yabancı düşüncelerden, Doğudan ve Batıdan, etkilerden tümüyle uzak, ulusal kişiliğimiz ve tarihimizle uyumlu bir kültürü kastediyorum dehamızın tam olarak, gerçekten gelişmesi ancak böyle bir kültürle sağlanabilecektir. Rasgele bir kültürü benimsemek şimdiye dek uygulanıp durulan yabancı kültürlerin yıkıcı sonuçlarını yinelemekten başka iş yapamaz...” diyerek gelecekte ulusal eğitim uygulanacağını ilk sinyallerini verdi.

Öğretim Birliği ile ilgili Nutuk'ta konuya şöyle değinir:

“Halife ile sorunlar üzerineBaşbakan İsmet Paşa ve Milli Savunma Bakanı Kâzım Paşa da İzmir’e gelmişlerdi. Zaten orada bulunan Genel Kurmay Başkanı Fevzi Paşa’nın da katılımıyla toplandık. Hepimiz halifelüğün kaldırılması üzerinde birleştik. Aynı zamanda Dinsel İşler ve Vakıflar Bakanlıkları da kaldırılacak, eğitim ve öğretim işleri de birleştirilecekti. 1 Mart 1924 günü TBMM’sinin 5. çalışma yılı dolayısıyla yaptığım konuşmada bu üç noktayı vurguladım:

- 1- Ulus, Cumhuriyetin, bugün ve gelecekte, her türlü saldırılardan kesinlikle ve sonsuzluğa kadar korunmasını sağlayacak ilkelere dayandırılmasını istemektedir.
- 2- Kamuoyu, eğitim ve öğretimin birleştirilmesinden yanadır ve bunun hiç zaman geçirilmeden uygulanması gereklidir.
- 3- İslam dinini, yüzyıllardan beri yapıla geldiği üzere, bir siyaset aracı olarak kullanılmaktan kurtararak yüceltmenin zorunlu olduğunu da görüyoruz.

2 Mart günü belirttiğim bu üç sorun Parti Grubunda görüşüldü ve ilkeler üzerine anlaşmaya varıldı. 3 Mart günü de Meclis’e şu üç yasa sunuldu: Bu yasalarla:

Türkiye Cumhuriyetinde insanlararası ilişkilerle yasaları yapıp yürütmeye TBMM yetkili kılınarak “Dini İşleri ve Vakıflar Bakanlığı” kaldırıldı.

Türkiye’deki bütün bilim ve, eğitim ve öğretim kurumları, bütün medreseler Milli Eğitim Bakanlığına bağlandı.

Halife yerinden indirildi, halifelik kaldırıldı; yerinden indirilen halife ile Osmanlı Hanedanının bütün üyelerinin, Türkiye Cumhuriyeti ülkesinde oturma hakkı sonsuza değin kaldırıldı.” (2)

Başbakan İsmet İnönü 5.5. 1925 tarihinde Muallimler Birliği kongresinde yatığı konuşmada bu kararlılığı şöyle belirtir:

“ Öğretim Birliği ile yapılan daha da yapılacak olan, memleketin bütün hayatına, düşün, sanayi, teknik hayatlarda olduğu kadar toplumsal hayatta da başlıca bir temel olduğunu düşünüyoruz.

Yaptığımız işi dine karşı görmek, yapılan işi görmemektir.İyi iş yapmak, güvenle yürümek sayesinde mümkün olabilir. Nereye yürüdüğümüzü çok emin olarak bilelim. Kuvvetimiz buradadır.” (3)

H. A. Yücel’in, 2 Mart 1942 tarihinde Birinci Kaymakamlık Kursu’nda yaptığı konuşmasının öğretim birliği ile ilgili bölümlerinden bugün de çıkarılacak çok dersler vardır:

“Öğretim Birliği Yasası, eğitim kurumları olarak dini niteliği olan medreseleri yok ettiğine göre Cumhuriyet Devleti esasen din ile devleti ayırmış; dini sırf bireylerin vicdanlarına, duygularına bırakmış olduğu için Cumhuriyet, çocukların eğitiminde bilginin ahlak ve ahlakın bilgi kadar dini kaynaklardan ayırmış olarak verilmesini sağlamıştır. Bu itibarla Cumhuriyet okullarında devlet eliyle din eğitimi yapılamaz.

Cumhuriyet eğitiminin laik oluşu Türk ulusunun mezhep anlayışları bakımından çok önemlidir. ...Devletin resmi eğitimi içerisinde ve nüfusumuzun üçte birine yakın bir bölümünün kabul etmediği şeyleri telkine ne hakkımız vardı? Bu nedenle Öğretim Birliği Yasası bir yönden tek bir elde eğitim ve kültür işini toplama ilkesi koyarken, mezhep yönünden önemli bir sorunu da çözmüş bulunuyordu.

...Mutlak suretle geleneğe bağlı olmadığımız için devrimciyiz. Öğretim Birliği işini yaparken yüzyıllardan beri sürüp gelen bir geleneği koparıp attık. Bizim anladığımız ulusçuluk gelenekçi olsaydı, örneğin harf değiştirilmesini yapamazdık. Laiklik fikri olmasaydı, Öğretim Birliği Yasasını çıkaramazdık, yani medreseleri kapatamazdık.”¹

Eğitimde “fikri hür, vicdani hür, irfanı hür” ozanın söylediği gibi ‘tepeden tırnağa özgür’ insanlar yetiştirilecektir. Bu da ancak eğitimin bilimsel olmasıyla, öğretim birliğiyle gerçekleşir.

Bunu sağlamak için gerekli adımlar atılır:

- . 1926 yılında ilkokul 1.ve 2. sınıflardan din dersleri kaldırılır.
- . 1 Kasım 1928’de yeni Türk harfleri kabul edildi.
- . 1930’da yalnız ilkokul 5. sınıfında kaldı. Ortaöğretimdeki din dersleri kaldırılıyor.
- . 3 Şubat 1937’de Anayasaya devletin laik olduğu konuyor.

ÖĞRETİM BİRLİĞİNDEN ÖDÜNLER

Öğretim Birliği 1940 yılının sonuna kadar ödünsüz uygulanır. Okullarda din etkisinin dışında bilimsel eğitim yapılır. Sanat, spor etkinliklerine ağırlık verilir.

Çok partili düzene geçildikten sonra laik eğitimden, öğretim birliğinden ödünler verilmeye başlanır. Okullara din dersleri yeniden konur, Kuran Kursları ve gereksinimin çok üstünde İmam Hatip Liseleri açılır.

Laiklikle ve öğretim birliğiyle bağdaşmayan bir anlayışla 1982 Anayasasının 24. maddesiyle ilk ve ortaöğretimde zorunlu din dersleri getirilir.

3 Kasım 2002 ve 22 Temmuz 2007 seçimlerinde tek başına iktidar olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) izlediği politikalarla bilimsel eğitim adım adım dinselleştirir.

AKP’NİN EĞİTİMİ DİNSELLEŞTİRME ÖRNEKLERİ:

- Bakanlık üst birimlerinden en uçtaki okul müdürlerine çoğu geçici görevle, kurallar çiğnenerek kayırmayla iktidara yakın kişiler atandı.
- Her yıl nisan aylarında daha önce hiç görülmemeyen bir biçimde kutlu doğum haftası gerekçe gösterilerek okullarda ödüllü yarışmalar, törenler düzenlendi. Kartal İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü daha da ileri giderek okullarda umre ödüllü "Hz. Muhammet'e mektup" yarışması düzenledi.
- Evrim kuramı yanında yaratılış inancı biyoloji kitaplarına girdi.
- Mersin’de “Evrime Kuramı”nı okuttukları gerekçesiyle öğretmenler sürgün edildiler.
- Dini propagandadan ceza alan Adnan Hoca yaratılışı anlatmak için İl Milli Eğitim Müdürlüğünden izinli olarak İstanbul’da kimi ilköğretim okullarında ve liselerde konferans verildi.
- İstanbul’da bir ilköğretim okulunda Atatürk’ün resmi örtülerek öğrencilerle toplu fotoğraf çekildi.
- Ankara’da bir lise müdürü öğrencilere dağıtmak için doğrudan Diyanet İşleri Vakfına yazarak 700 Kuran-ı Kerim istedi.
- Van müftülüğü ile Van Milli Eğitim Müdürlüğü işbirliği ile yalnız kız çocuklarına ilköğretim ve liselerde din görevlileri aracılığıyla dini konferanslar verildi.
- Sivas’ta bir lisede görüldüğü gibi kimi okullarda “abla”, “ağabey” adlarıyla tarikatlar dini propaganda yaptırıldı. Yönetmelikler değiştirilerek özel okullarda dini propaganda yapmak suç olmaktan çıkarıldı.
- Amasya Merzifon Lisesi ve Ticaret Meslek Lisesi’nde öğrencilere bildiriler dağıtarak Milli Görüş’e katılım çağrısı yapıldı.
- Kimi kurs ve okulların denetimi ilköğretim müfettişlerinden alındı.
- Kimi özel ve resmi okullarda dinsel sözler duvarlara asıldı, kıyafet devrimiyle çelişen giysilerle piyesler oynatıldı.

- Okullarda denetimsiz olarak dini yayınlar dağıtıldı. Diyarbakır'ın Eğil ilçesinde müftülük öğrencilere önce dini bir yayınevinin bastırıldığı kitabı ve 110 soruluk çalışma notu dağıttı, ardından sınav yaptı.
- 23 Nisan 2006 kutlamalarında TBMM'de Öğrenci Meclisi Başkanlığına 21 yaşında bir İHL öğrencisi getirildi.
- Abdest suyunun alyuvarları çoğalttığına ilişkin hurafeler Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi kitaplarına yer verildi.
- Ders kitaplarında Cemaatler övüldü.
- Yatılı Bölge Okullarından (YİBO) mezun öğrencilerin istemedikleri halde 6. tercihlerine dayandırılarak İmam Hatip Lisesine yönlendirildi.
- Fransız ressam Eugene Delacroix'in "Halka yol gösteren özgürlük" resmi ders kitaplarından çıkartıldı.
- Erzincan Lisesinde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersine giren müftü Alevileri kötüledi.
- Antalya Alanya'da türbanlı öğrenciler için tutanak tutan öğretmenler hakkında soruşturma açıldı.
- 100 Temel Eserdeki çarpıklıklar. (KE zamanındaki klasiklerle karşılaştırılması)
- . Kuran kurslarında yaş sınırının kaldırılması,
- 4+4+4 Sistemiyle seçmeli dinsel derslerin artırılması, eğitimin dinselleştirilmesi
- Okullarda mescit açılması,
- Türbanın okullara sokulması.

MEB'İN KİTABINDA ÖĞRETİM BİRLİĞİNİ YOK SAYILIYOR

Milli Eğitim Bakanlığı bütçesi TBMM'de görüşülürken bakanlığın dağıttığı kitaptan eğitimde dinselleşmenin ne boyuta geldiğini gösteren kısa bir bölüm:

"2004-2005 Eğitim öğretim yılında 460 imam hatip liseleri(İHL) ve Anadolu imam hatip liselerinde 103 bin 788 öğrenciye 8 bin 223 öğretmen eğitim vermiştir. Yatılı teşkilatı bulunan 315 İmam Hatip Lisesinde 42 bin parasız yatılı öğrenci kontenjanı bulunmaktadır.

Din, insanın doğru düşünmesine, kendi varlığının farkında olmasına ve en iyi şekilde kendini gerçekleştirmesine katkıda bulunan bireysel ve sosyal bir gerçekliktir. Günümüzde, pek çok anlayış ve görüş içinde insanlığın geleceğini tehdit eden ciddi sorunların çözüme kavuşturulmasında dinden yardım alınmaktadır. Eğitimin evrensel nitelik taşıyan amaçların gerçekleşmesi için de dinin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır.

Sağlıklı bir Din anlayışı, eğitimin temel amaçları olarak karşımıza çıkan "İnsanın kendini tanıması ve anlaması, doğru düşünmesi, bilinçli davranışlar geliştirmesi, insanın potansiyel yeteneklerinin en iyi şekilde geliştirilmesi ve etkin kılınması ve etkin kılınması, üretkenliğin artırılması, insanın sosyalleşmesi, geçmişin birikiminin en iyi şekilde yeni nesillere aktarılması, demokrasi kültürünün oluşturulması, istikrar ve barışın korunması" gibi hususlarda etkin olunmasını sağlamaktır. (4)

2006 -2007 öğretim yılında İHL'deki öğrenci 62 bin 168'i kız, 58 bin 500'ü erkek olmak üzere 120 bin 668'e ulaştı. AKP iktidara geldiği 2002-2003 öğretim yılında 28 bin 247 kız, 42 bin 853 erkek olmak üzere 71 bin 100 öğrenci vardı. 71 binden 120 bine. Bu bir rastlantı değildir.

KURAN KURSLARI VE İHL:

Kuran Kurslarında ve İHL'de öğretim birliğinin tersine dinsel eğitim yapılmaktadır. KK sayıları yaz kurslarıyla birlikte örgün eğitimdeki ilk ve ortaöğretim sayısını artmıştır. AKP 2005 yılında yaptığı bir düzenlemeyle kaçak KK ilgili cezaları indirmiştir. İHL

çıkışlarının üniversitenin her alanına gidebilmesi için umut yaratılmıştır. Katsayılar değiştirmeye çalışılmıştır, açık lise yönetmeliği değiştirilmiştir.

1997’de çıkarılan kesintisiz 8 yıllık zorunlu ilköğretim araksından çıkarılan genelge, yönetmelik ve yasa değişiklikleriyle delinmiştir. Bugün İHL kız öğrenci sayısı erkekleri aşmıştır. “2002-2003 eğitim-öğretim yılında 28 bin 247’si kız, 42 bin 853’ü erkek toplam 71 bin 100 olan İHL’li öğrenci sayısı, 2006-2007 eğitim döneminde 62 bin 168’i kız, 58 bin 500’ü erkek olmak üzere 120 bin 668’e ulaştı” (6)

Yaz KK ilgili Anayasa Mah. Kararı :

6 Ekim 2009 tarihinde Faruk Çelik Kuran Kurslarından yaş sınırını kaldırmak için bir tasarı hazırladıklarını açıkladı. İki gün sonra TBMM Milli Eğitim Kom. Başkanı Mehmet Sağlam “Zorunlu Kesintisiz İlköğretim’in gözden geçirilmesini söyledi. 10 Ekim 2009’da 10 yıldır gündeme sokulmayan yaz kuran kurslarının Anayasaya aykırı olduğuna ilişkin Danıştay Dava Daireler Kurulu başvurusu gündeme alındı, 5. sınıftan sonra çocukların yaz Kuran Kurslarına gitmesinin Anayasaya aykırı olmadığı kararına varıldı.

Türban, başörtüsü bu okullarda ve açık lisede serbesttir. Sanki TC iki türlü okulu ve eğitimi vardır. Kimi okullarda bilimsel kimi okullarda yarı bilimsel kimi okullarda da dinsel eğitim yapılmaktadır. 85 yıl sonra öğretim birliği fiilen çiğnenmiştir.

Daha sonra Kanun Hükmündeki kararnameyle Kuran kurslarına giden çocuklarda yaş sınırı kaldırıldı.

ÖĞRETİM BİRLİĞİ ANAYASAL VE YASAL GÜVENCE ALTINDADIR:

Laik, bilimsel eğitim anlayışıyla verilen öğretim birliği Cumhuriyet eğitiminin temelidir. Bu temel yok edilemez.

Bize göre bugünkü ve gelecek kuşaklara olmazsa olmaz bu temeli tanıtmak için ‘3 Mart Laiklik ve Öğretim Birliği Günü’, ya da bayramı olarak kutlanmalıdır.

AKP ve MHP’nin dayattığı dinsel simge olan türban nasıl "çağdaş eğitim ve öğretim esaslarına", öğretim birliğiyle bağdaşmaz.

Anayasa’nın 174. maddesi “İnkılap Kanunlarının Korunması” başlığı altında “3 Mart 1340 tarihli ve 430 Sayılı Tevhid-i Tedrisat Kanunu”, sayılmaktadır.

Bu madde, yani Öğretim Birliği Yasası, Anayasa hükmüdür.

Üniversitelere türbanın sokulması, ileri sürüldüğü gibi bir özgürlük olayı değil, ülkenin laik düzenini, öğretim birliğini ve ülke barışını bozma adıımıdır.

Bu adım ülkemizi, Osmanlı dönemindeki gibi dinsel ve bilimsel olarak uygulanan ikili eğitim anlayışına götürecektir.

1) Dr. İlhan Başgöz Türkiye Cumhuriyetinde Eğitim ve Atatürk s:80

2)Gazi Mustafa Kemal, Nutuk, s:146, 147. Bugünkü Dille Yayına Hazırlayan: Prof. Dr. Özer Ozankaya.

3) İsmet İnönü Eğitim-Öğretim Üzerine Türk Eğitim Derneği – İnönü Vakfı Yayını s:25-26

4) TC MEB 2006-2008 Dönemi Bütçe Tasarısı Kitabı s:34

⁵ H. A. Yücel Milli Eğitimle İlgili Söylev ve Demeçler. Kültür Bakanlığı Yayınları. s:120-121

6) Milliyet Gazetesi, 9.2.2008, Ankara ANKA